

Hendrik „Buurman”

In een van de tuinbouwdorpen van ons vaderland woonde voor jaren een tuinder, die als Hendrik Buurman bekend stond. Zoo heette hij niet, zoo werd hij ook nooit aangesproken, zoo werd er wel over hem gesproken: Hendrik Buurman. Dat was zoo gekomen doordat Hendrik Weerman — dat was zijn eigenlijke naam — om zoo te zeggen al zijn horloges op buurmans horloge gelijk zette. Vele malen per dag keek hij over het heggetje, dat zijn bedrijf van den daarnaast liggenden tuin scheidde, om te zien wat daar gebeurde en wat er dus in zijn eigen tuin gebeurde moest. Ontdekte hij in het najaar, dat men aan den anderen kant de rietmatten ging uitleggen op het platte glas, dan werden al zijn knechts opgetrommeld om hetzelfde aan dezen kant van de heg te doen. En op een of anderen voorjaarsdag gebeurde hetzelfde, zij het met dit verschil, dat de maten bij buurman eerst en bij Hendrik daarna van het glas naar de mattenshuur werden gedragen. Word er bij de burens vanwege de temperatuur dubbel „lucht ingestoken”, dan kregen Hendriks knechts opdracht: „een dubbel lichte, jongens”. Zoo ging het met alles. Als zoo tegen den herfst het teeltplan voor het volgende jaar moest worden klaar gemaakt, dan ging Hendrik eens een avondje buurten om te hooren wat buurman van plan was. Aan de knechts was deze hoorigheid van Hendrik niet ontgaan en toen een van hen eens uit zijn mond liet vallen: Hendrik „Buurman”, was Hendriks officieele achternaam voorgoed onder de tafel en was zijn bijnaam op eenmaal gevestigd. Het was ook gemakkelijk zoo. Want het aantal tuinders, dat Hendrik Weerman heette, was groot op het dorp en thans was deze Hendrik tenminste zonder moeite en omslag van zijn naamgenooten te onderscheiden. En schade heeft het geval hem niet gebracht. Want buurman was een tuinder, die er wezen mocht. Een, die de knepen van het vak kende. Zijn horloge liep goed en wie zijn uurwerk op dat horloge gelijk zette, kon er van op aan, dat hij den juiststen tijd had. Zoo tuinde ook Hendrik „Buurman” wel. Hoewel dat meer geluk dan wijsheid was, Maar zonder geluk vaart niemand wel.

Op en om het kerkplein ben ik veel menschen tegen gekomen, die me altoos weer aan dien Hendrik „Buurman” deden denken. Ik geloof, dat men ze ook in en om de kerk nogal eens tegen komt. Broeders, die altoos varen op andermans kompas. Die het nooit zelf weten, maar altoos eerst de kat uit den boom kijken voor ze met hun oordeel voor den dag komen. Het is onder de menschen precies als onder de hanen. Die laten hun gekraai hooren als het daghet in den Oosten. Zegt men. Maar het is een fabeltje. Waar vele hanen in elkanders buurt zijn, daar is er meestal één, die kraait omdat hij het morgenrood ontdekt heeft. De rest kraait van den weeromstuit. Niet omdat ze waakzaam den morgenstond hebben afgewacht, maar omdat ze van het kraaien van den altoos matineuzen buurhaan zijn wakker geschrokken.

D. E. C.

cratie zich ook tegen hem keerde. De classis besloot, van hem een verklaring van gevoelen te vragen, welke ook werd ingediend. Vervolgens legde de classis hem een aantal vragen voor over de in geding zijnde leer- en tuchtwesties, waarop door Ds Doekes een schriftelijk antwoord werd ingediend. De classis aanvaardde in een latere vergadering de conclusies van het rapport eener commissie over deze zaak. Het officieele verslag vermeldt dit als volgt:

„De classis besluit: 1e. er nogmaals bij Ds Doekes op aan te dringen, dat hij, gehoord het rapport en de daarover gehouden discussie zoo mogelijk alsnog zijn gevoelen inzake de besluiten der Synoden van 1939—’42 en 1943 en inzake de besluiten der Classis t.a.v. den kerkeraad van Capelle a. d. IJssel zal herzien, en in ieder geval (! L. D.) zich zal conformeren met behoud van zijn recht om zijn bezwaren bij de wettige vergadering in te dienen; 2e. indien hij dit laatste onverhoopt mocht weigeren, hem hierover ernstig te vermanen.

Ds Doekes verklaart, dat hij zijn gevoelen niet kan herzien en evenmin bereid is zich te conformeren.

De classis neemt van deze verklaring met droefheid kennis, richt tot Ds Doekes bij monde van den praeses een vermanend woord en besluit verder met hem te handelen in een voortgezette vergadering”.

Deze vergadering werd weer in besloten zitting gehouden; alleen voor de ambtsdragers van de kerk van Rotterdam-Feijenoord werd een uitzondering gemaakt (anderen mochten deze schande niet zien). We lezen het verslag:

„Nogmaals wordt aan Ds Doekes gevraagd, of hij na nadere bezinning bereid is alsnog zijn houding te wijzigen, waarop door hem opnieuw ontkennend geantwoord wordt.

Op voorstel van de adviseerende commissie neemt nu de classis het volgende besluit:

„De Classis Rotterdam der Geref. Kerken, in vergadering bijeen op Donderdag 17 Mei 1945:

haar niet waarschuwen om het niet te doen, EER zij het doet. En als hij het tevoren niet mag, dan mag hij het natuurlijk ook niet daarna. En wie is er onder de synodocratische figuren, die deze lectuur van de synode, geschreven door dr K. Dijk, niet voor zijn rekening neemt?

Een scheuring, die vijf, tien jaar van te voren in de wandelgangen bediscussieerd wordt, en in kaart gebracht, komt er nooit. Met schema's werkt men niet. De linkschen zijn altijd linker dan de linkste rechtschen. Ze hebben die linke lieden allemaal aan handen en voeten gebonden. Al in 1944. Men zou over vijf jaar maar een bloemlezing behoeven te geven uit de anti-vrijmakings-lectuur van dr K. Dijk, om alle linke rechtschen onder de synodocratie onmiddellijk te doen verstommen.

Bovendien — stel eens, dat er iets gebeurde, dat op een vrijmaking leek. Dan zal ze op andere punten moeten geschieden dan in 1944. Want van het synodocratische Kerkrecht plus de dito zestien punten van 1944 betuigen zij allen: het is uit God, het kan en mag niet anders. Wie vijf of tien jaar zou rondloopen met de heimelijke gedachte: het is allemaal humbug, maar toch rustig zou verzékeren: het was geen humbug, maar goddelijk recht, en het was zijbooth der kerkstichting, die zou geen reformator zijn. En heelemaal geen kerkpoliticus.

Speculeer niet. Maar geef v and a a g antwoord op de toestanden die ge v and a a g ontmoet. En zwijgt van mogelijkheden. Want met het uitstel tot „morgen” heeft de booze altijd nog wonderen gedaan — op zijn manier. De Gereformeerde Bonders moeten het klaar spelen met hun Barthiaansche kerkerode. Elke dag is er één: de wapens verroesten. Ze moeten het tien jaar klaarspelen met een kerk zonder tucht. Elke dag is er één: de pijlen stopen af. En dan zou er ineens een gereformeerde-gezindte-tucht over de leer worden gecreëerd? Als de zaak in kannen en kruiken is?

Nonsens.

Hier worden geen teerlingen geworpen.

Hier worden alleen maar dubbelsteentjes opgegooid in een binnenhuiskamertje. De steenen vallen zacht op het perzisch tafelkleed. De inzet — die kost geen bloed en geen tranen. En die het domino-spelletje der zoete verwachting meespelen, gaan voort, het bloed en de tranen der uitgeworpenen van '44 publiek te verachten en onrein te verklaren. Speculatie heeft altijd bedrogen.

kervleugel” zich verzetten. Dat geeft een „nieuwe scheuring”. En als die er eenmaal is, dan moeten de lieden van wat thans nog „de rechterzijde” heet, maar die dan „en bloc” „er uit” zullen gaan, een eenheidsblok vormen met de vrijgemaakten, met de Christelijke Gereformeerden, met de gereformeerden in de Hervormde Kerk. Dat wordt dan een geweldig feest. Het feest van „de gereformeerde gezindte”. Die kunnen dan bij elkander komen. Elkaar verwarmen en steunen. Samen optrekken. En aan alle voormalige linkervleugels (die dan natuurlijk met andere linker-lieden zich hebben geassocieerd tot „de linksche gezindte”) kunnen de helden van de tegen dien tijd uit de watten gehaalde gereformeerde gezindte „op den schouder vliegen”.

Aldus deze linke lieden.

Sommigen noemen reeds namen van wie alsdan de leiders zullen zijn van dezen rechtervleugel, alsdan zelfstandig gemaakt. Ze meenen een man te zien, die in deze nieuwe constellatie de gereformeerde gezindte zal helpen bijeenverzamen. Een man, die nog steeds bezwaar inbrengt tegen velerlei linksche beweging en streving in de synodocratische gemeenschap. Die man zal — zoo zeggen ze — dan het verlossende woord spreken: „de teerling is geworden”.

Zij, die zulke toekomstverwachtingen koesteren, probeeren soms ons vrijgemaakte leven te verstarren, in de hoop van nieuwe beweging met nieuwe assimilaties of contacten binnen vijf, of tien jaar.

Dat zulk geredeneer booze en looze speculatie is, behoeven we niemand te vertellen.

Het vertelt zichzelf.

Die ééne man — de naam doet er niet toe — hoe zou die over 5 jaar ineens kunnen afschudden wat hij thans verzekert recht en waarheid te zijn? Hij leert immers niets, dat niet heelemaal overeenkomt met de zestien punten van '44? Hoe zou hij over 5 jaar kunnen zeggen: doe dat maar weg? Hij vindt het immers pure revolutie, als iemand zelfs van een synode, die bindt, zou zeggen: nu heeft zij den teerling geworpen? Men herinnert zich toch, wat Dr K. Dijk in 1944 schreef aan alle synodocratische kerken? Toen K. S. liet weten, dat een synode, die ging binden, daarmee den teerling wierp, heeft hij alle registers van de klavieren der volksconscientie-overstemming opengetrokken, door over dat klare zinnetje (dat vriend en vijand moest erkennen als een abc-wijsheid) wraak te roepen. Hij zal dus nooit mogen zeggen: een synode werpt den teerling door beslissende daden. Hij mag

De leugen in de kerk

Dr L. Praamsma heeft in zijn boek: „Het Dwaze Gods” een hoofdstuk geschreven over den jongsten kerkstrijd. Hoe ieuigenachtig zijn voorstelling van zaken is, kan blijken uit een zin als deze: „Niet de handhaving der leeruitspraken was voor hen (de bezwaarders, L. D.) dermate onverdragelijk, dat ze zich wel moesten „vrijmaken”, maar de tuchthandhaving over de door hen geliefde leider prof. Schilder; een typisch symptoom van het ontbreken van het cement der liefde tot de kerk”.

Tegenover deze grove leugen zullen we maar weer eens de feiten laten spreken.

Al eerder hebben we het een en ander vermeld over den kerkstrijd in de classis Rotterdam: een afhouding van het Avondmaal, een kwestie over de bediening van den doop, en zoo meer. Nu mij thans enkele nummers ter beschikking staan van het Mededeelingenblad der (synodocratische) classis Rotterdam, waarin de officieele tekst is opgenomen van de door de classis in dien tijd gevelde vonnissen, willen wij niet nalaten, daarvan nu melding te maken. Het is goed, ons geheugen wakker te houden tegenover de onbeschaamde verdoezeling der feiten, die hand over hand toeneemt.

Ik citeer eerst het verslag van de op 15 December 1944 gehouden vergadering der classis (in besloten zitting!), waarin het volgende voorstel werd aanvaard: „De Classis Rotterdam, kennis genomen hebbende van den credentiebrieff van den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Capelle a. d. IJssel, waarin deze Kerkeraad de Classis mededeelt, dat hij, gelijk betaamt, van waarde houden zal al wat volgens Gods Woord, de Formulieren van Eenigheid, de Kerkenorde en de verdere bepalingen der Synodale samenkomsten onzer kerken zal worden besloten;

behoudens de uitspraken der Synode van 1943—’44 ten aanzien van de schorsingen en afzettingen van ambtsdragers en behoudens de binding aan de leeruitspraak, dat het zaad des Verbonds is te houden voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat bij het opwassen uit zijn leer of leven het tegendeel blijkt en de daarmee samenhangende en de daaruit voortvloeiende besluiten,

spreekt uit, dat handhaving van deze besluiten een zoodanige inbreuk maakt op de goede kerkelijke orde, dat ze niet tolerabel zijn.

Deze uitspraak houdt in:

1. Dat de Kerkeraad van Capelle heeft te herroepen zijn besluit, waarbij hij zich het recht voorbehoudt den kansel open te stellen voor predikanten, die vanwege de jongste beslissingen der Generale Synode zijn geschorst of afgezet en voor candidaten,

wien om dezelfde reden het preekconcent is ontnomen of geweigerd. Dit wil niet zeggen, dat de Kerkeraad tegen de schorsingen en afzettingen, die plaats vonden, geen bezwaren zou mogen hebben. Integendeel, de Classis erkent ten volle het recht van den Kerkeraad bezwaren te hebben en deze in den kerkeijken weg in te dienen, maar de Kerkeraad heeft gedurende den tijd van indiening en behandeling dezer bezwaren de bewuste schorsingen en afzettingen voor effectief en geldig te erkennen.

2. Houdt deze uitspraak in, dat de Kerkeraad heeft te herroepen zijn besluit inzake de bewuste confessioneele uitspraak van de Synode. Ook dit wil niet zeggen, dat de Kerkeraad het recht zou missen zijn bezwaren tegen die uitspraak in den kerkeijken weg aan de orde te stellen; maar dit beteekent, dat de Kerkeraad is gehouden gedurende den tijd van indiening en behandeling zijner bezwaren, de bewuste uitspraak der Synode niet te bestrijden”.

Hier onderbreken we even onze lezing. Ieder kan hier duidelijk zien, dat toen wel degelijk de regel werd toegepast: in elk geval zwijgen, en meedoen, — ook al meent een kerkeraad dat dit zonde is! Let op de typeerende uitdrukkingen: „heeft te herroepen”, „voor effectief en geldig te erkennen”, en zoo voorts.....

We lezen verder in het classisverslag: „De Classis besluit deze uitspraak thans voor te leggen aan de afgevaardigden van den Kerkeraad van Capelle, met het dringend verzoek zich aan deze uitspraak te conformeren.

De afgevaardigden van de kerk van Capelle leggen een verklaring af, waaruit blijkt, dat de kerkeraad van Capelle zich aan de beslissing van de Classis niet kan conformeren.

De Classis neemt het volgende voorstel aan: De Classis, gehoord hebbende de verklaring van den kerkeraad van Capelle, waarin deze broeders uitspreken, dat zij zich niet conformeren aan de uitspraak van de Classis van hedenmorgen, constateerende, dat de broeders zich hierdoor (! L. D.) hebben schuldig gemaakt aan de zonde van scheurmaking, verklaart, zeer tot haar leedwezen, thans in de noodzakelijkheid te verkeeren tot tuchtoefening te moeten overgaan. Staande de vergadering werden geschorst Ds D. H. (K.) Wieli(e)nga en de ouderlingen W. Schouten en F. v. d. Dool. Aan de benoemde deputaten worden opdrachten verleend aangaande de andere ambtsdragers”.

Tot zoo ver het door de classis zelf vastgestelde persverslag van haar handelingen. We lezen er niets in over het feit, dat enkele tegenstemmers zich conformeerden, behalve Ds L. Doekes te Rotterdam-Feijenoord. Dit feit werd aanleiding, dat de synodo-

blijvend laten
door aan die
ken, door zich
door een on-
eer struikelen.
ze dan nimmer
wil zeggen, dat
en, dat ze om-
ken zullen ze
wig Koninkrijk
oeten wij onze
het antwoord
ing vast door
zaam of dege-
kennen in alle
eduidig te zijn
leven en door
le te betoonen
stet.
relie. Daardoor
zaggelijk voor-
t we zijn niet
van den Heere
d? Danken we
Dan zullen we
ken.
krijk.
re voor eeuwig
H. J. J.
LIJK LEVEN
at zij de „rich-
chts aan haar
chleiermacher,
, en aan den
eldspraak van
doorbrekende
out, maar ook
elpen met een
ye, Geestelijke
tening van de
t aan Pierson
, en aan diens
st en vele an-
en van de leus
e r k e l i j k -
u dan verblij-
ren. Want zelf
is.
„richting”
ag” (om niet
ons even on-
ander terrein
ging” beweert,
gie zich ken-
weging, zij
zegd, in twee
beneden naar
hristologie. I,
ar zeggen. En
teek iets meer.
K. S.
ie
esprek” onder
est der eeuw,
ook wel onder
eren, zelf een
de bindingen,
aan anderen
gd: hebt nog
at geduld, gij
die, doet nog
de vrijmaking,
een contacten
tieke wilsvor-
of voor sociale
.....
a wel vóór er
cratie voorbij
thans synodo-
: — zoo zegt
vast en zeker
tegen de „lin-